MALTA

QORTI TAL-MAGISTRATI (GHAWDEX) GURISDIZZJONI SUPERJURI

MAGISTRAT DR. PAUL COPPINI

Seduta tas-26 ta' Jannar, 2010

Citazzjoni Numru. 26/2005

Carmelo Attard

Vs

Alfred Cini,

Peter Paul Said.

Il-Qorti,

Rat iċ-ċitazzjoni li permezz tagħha l-attur, wara li ppremetta :

Illi l-esponenti kien ftiehem mal-konvenut Alfred Cini dwar kuntratt ta' appalt ta' ħatt ta' bini u taħmil ta' żewġ binjiet fi triq it-telegrafu, Nadur, Għawdex.

Illi fil-kors tax-xogħol il-konvenut Alfred Cini qabad u ttermina l-appalt imsemmi fil-konfront tal-attur u mar qabbad kuntrattur ieħor, il-konvenut l-ieħor Peter Paul Said sabiex ikompli x-xogħol hu.

Illi fil-fatt l-istess konvenut l-ieħor qabad u daħal jaħdem minflok l-attur meta dan kien għad għandu l-inġenji kollha fil-fond fejn qiegħed isir ix-xogħol u beda jaħdem, tant li l-esponenti ħtieġlu jisitwixxi mandat ta' inibizzjoni ppreżentat fir-Reġistru ta' din l-Qorti fil-15 ta' Marzu 2005.

Illi skond l-artikolu 1640 tal-Kap. 16 (Kodiċi Ċivili) min jagħti x-xogħol jista' jħoll, meta, jrid il-kuntratt ta' appalt, għalkemm ix-xogħol ikun ġa beda, billi jħallas lill-appaltatur l-ispejjeż kollha u x-xogħol kollu tiegħu, flimkien ma' somma li tiġi meqjusa mill-Qorti, skond iċ-ċirkostanzi, iżda mhux iżjed mil-qliegħ li l-appaltatur seta' jagħmel b'dak l-appalt.

Illi għalhekk illum hija dovuta somma flus li tirrappreżenta x-xogħol ġia esegwit mill-attur kif ukoll somma oħra "da liquidarsi" li tirrappreżenta l-qliegħ kollu li l-attur kien sejjer jagħmel minn dan l-appalt.

Illi jinħtieġ ukoll li sa kemm jitkejjel ix-xogħol li għamel l-attur il-konvenut l-ieħor jiġi inibit milli jesegwixxi.

Talab lill-konvenuti jgħidu għaliex m'għandhiex din il-Qorti:

1. Tinibixxi lill-konvenuti kemm personalment kif ukoll permezz ta' terzi milli jagħmlu xi xogħol ta' ħatt ta' bini u skavar fil-proprjeta' fuq imsemmija, proprjeta' tal-konvenut fronteġġjanti triq it-telegrafu, Nadur sakemm jitkejjel u jiġi stabbilit ix-xogħol magħmul mill-attur.

2. Tiddikjara li l-attur għandu dritt jitħallas mill-konvenut Alfred Cini somma flus li tirrappreżenta l-ispejjeż kollha u xogħol kollu li laħaq għamel sal-lum kif ukoll somma flus li tiġi meqjusa mill-Qorti a tenur tal-artikolu 1640 tal-Kodiċi Ċivili (Kap 16) tal-Kodiċi Ċivili.

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti ta' l-attur ikkonfermata bil-ġurament tiegħu.

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet tal-konvenut Cini li eċċepixxa illi:

1. Illi l-ewwel talba attriċi hija infondata fil-fatt u fid-dritt u timmerita li tiġi miċħuda stante li ġiet ormai sorvolata, in kwantu l-mandat ta' inibizzjoni li ġie ppreżentat mill-attur numru 14/05 ġie miċħud definittivament permezz ta' digriet ta' din l-Onorabbli Qorti datat 30 ta' Marzu 2005;;

2. Illi inoltre, l-imsemmi mandat ta' inibizzjoni, ladarba ġie dekretat definittivament, ma jistax jerġa' jifforma l-mertu ta' kawża, bħal fil-każ odjern;

3. Illi fir-rigward tat-tieni talba attriċi, l-eċċipjent kien lest li jħallas lill-attur tax-xogħol minnu esegwit u dan skond kejl li sar, u fil-fatt għamel diversi tentattivi sabiex iħallas lill-attur, pero' l-attur baqa' jirrifjuta li jaċċetta tali ħlas;

4. Illi, fi kwalsiasi każ, kull ħlas li jista' jippretendi l-attur għandu jitkejjel mal-utilita' li l-eċċipjent ha tax-xogħol li laħaq sar u kif ukoll mal-ħsara li l-eċċipjent ġarrab minħabba li kien imġiegħel itemm l-appalt;

5. Illi inoltre, l-eċċipjent aġixxa fit-termini tal-artikolu 1640 (1) tal-Kapitolu 16 meta temm il-ftehim ta' appalt;

6. Illi tali terminazzjoni kienet ġustifikata u għal raġuni valida u tajba fil-liġi, in kwantu l-attur naqas milli jesgwixxi x-xogħol skond il-ftehim milħuq;

7. Illi għalhekk it-talba għal somma oħra li tirrappreżenta telf ta' qliegħ hija infondata stante li mhijiex ġustifikata;

Bl-ispejjeż kontra l-attur.

Salv eċċezzjonijiet ulterjuri permessi mil-liġi.

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti ta' l-istess konvenut ikkonfermata bil-ġurament tiegħu.

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet tal-konvenut Said li eċċepixxa illi:

1. Illi preliminarjament il-konvenut Peter Paul Said jeċċepixxi illi hu mhux il-leġittimu kontradittur stante li huwa mhux is-sid tal-proprjeta' li fuqha kien qed isir ix-xogħol minn Carmelo Attard;

2. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost l-ewwel talba ta' l-attur ma kellhiex issir permezz ta' ċitazzjoni iżda permezz ta' mandat ta' Inibizzjoni kontra Alfred Cini. Il-konvenut eċċipjenti kien biss ser jagħmel xogħlijiet fuq struzzjonijiet tas-sid Alfred Cini.

3. Illi t-tielet talba assolutament ma treġġix fil-konfront tal-konvenut eċċipjenti.

4. Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri fid-dritt u fil-fatt.

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti ta' l-istess konvenut minnu maħlufa.

Rat in-nota ta' l-attur tal-21 ta' Frar 2006 li permezz tagħha huwa ċeda l-kawża fil-konfront tal-konvenut Peter Paul Said.

Rat il-verbal tagħha ta' l-4 ta' Gunju 2009 fejn ħalliet il-kawża għas-sentenza għal-lum.

Rat in-noti ta' l-osservazzjonijiet rispettivi ta' l-attur u tal-konvenut Cini.

Rat l-atti l-oħra tal-kawża.

Ikkunsidrat:

Illi din il-kawża tirrigwarda kuntratt ta' appalt li l-konvenut Cini kien ta lill-attur sabiex iwaqqa' żewġ postijiet fin-Nadur, u jagħmel xogħol ta' tħammil fl-istess sit.[1] Wara li

[1] Dok. X anness ma' l-affidavit ta' l-attur ta' l-14 ta' Gunju 2006 (a fol. 28 tal-process) u Dok. AC 4 a fol. 42 .

fil-kors ta' dawn ix-xogħlijiet inqalgħu xi kwistjonijiet bejn l-attur u l-konvenut Cini, l-appalt ġie sfrattat u x-xogħol tkompla mill-konvenut l-ieħor. L-attur issa qed ifittex lill-konvenut Cini għall-ħlas tax-xogħol li laħaq għamel qabel ma ġie inkarigat il-konvenut l-ieħor biex ilesti l-istess xogħlijiet, u l-kumpens dovut lilu a tenur ta' l-artikolu 1640 tal-Kap. 16. Għalkemm fiċ-ċitazzjoni tiegħu l-attur talab ukoll li l-konvenut Said jiġi miżmum milli jkompli dawn ix-xogħlijiet sakemm jitkejjel u jiġi stabilit ix-xogħol li laħaq sar minnu, din it-talba ġiet ċeduta fil-konfront tiegħu permezz tan-nota ta' l-istess attur tal-21 ta' Frar 2006.[2] Minkejja li din it-talba baqgħet ma ġietx ċeduta wkoll fil-konfront tal-konvenut l-ieħor, jidher illi, kif jammetti l-attur stess fin-nota ta' l-Osservazzjonijiet tiegħu,[3] "*Din hija domanda li fil-kors tal-ġudizzju llum saret akkademika*… "

Dan il-kuntratt ta' appalt kien ġie regolat permezz ta' żewġ skritturi privati: waħda li ġġib id-data ta' l-1 ta' Frar 2005[4] li fiha, fost ħwejjeġ oħra, ġie stipulat li x-xogħol ta' twaqqiegħ kien ingħata bil-prezz globali ta' elfejn lira maltija (Lm2000), u skrittura oħra datata d-29 ta' Jannar 2005 li biha l-attur intrabat bir-rati ndikati għax-xogħol ta' tħammil.[5] Għalkemm fil-kors tas-smiegħ ta' din il-kawża l-konvenut Cini jagħti l-impressjoni li l-attur kien ġie nkarigat ukoll sabiex jibni l-blokk ta' appartamenti li kellu jitla' minflok il-bini mwaqqa', u nfatti jsemmi l-inkapaċita' ta' l-attur li jagħmel dan ix-xogħol ta' bini billi ma kienx bennej, bħala waħda mir-raġunijiet tiegħu għaliex ħass li kellu jtemmlu l-appalt, dan mkien ma jirriżulta, la mill-iskritturi ċċitati u lanqas mill-provi miġbura.

Il-konvenut Cini mhux iċaħħad lill-attur mill-ħlas tax-xogħol li dan laħaq għamel,[6] imma qed jirrifjuta li jagħtih ukoll il-kumpens stipulat a tenur ta' l-artikolu 1640(2) tal-Kap. 16, billi jsostni li kellu raġuni valida għaliex kien kostrett iħoll dan il-kuntratt ta' appalt li kellu miegħu. Huwa prinċipju stabbilit fil-ġurisprudenza tal-qrati tagħna u dana in

---

[2] ara Nota a fol. 19 .
[3] l-ewwel paragrafu a fol. 167 tal-process .
[4] Dok. X gia citat .
[5] Dok. Y a fol. 29 .
[6] ara eccezzjoni numru (iii) ta' l-istess konvenut u Dok. AC 15 a fol. 49 tal-process .

konformita' mad-dispożizzjoniji ċara tal-liġi li l-kommitent għandu dritt li jxolji l-appalt, pero' meta ma jkunx ħtija tal-appaltatur il-kommittent li jeżerċita dan id-dritt ikun tenut iħallas lill-appaltatur tax-xogħol li jkun għamel u jħallsu somma li tiġi ffissata mill-Qorti skond iċ-ċirkostanzi u li ma teċċedix il-profitt li l-appaltatur kien jagħmel kieku kompla x-xogħol.[7] Dan il-prinċipju għandu wkoll il-korollarju tiegħu u ċioe' li l-appaltant li jqiegħed lill-appaltatur f'pożizzjoni li dan ma jistax jesegwixxi l-kuntratt ikun qiegħed effettivament ixolji l-kuntratt ta' appalt daqskemm kieku keċċa lill-appaltatur.[8]

Fost ir-raġunijiet li jsemmi l-konvenut Cini, insibu dawk fejn jallega li l-attur ma kellux inġenji adegwati, bħal *crane* li ma jiflaħx il-piż tas-soqfa li kellhom jinqalgħu, li l-*crane* kien jiġi misjuq minn tifel ta' tnax-il sena, li ma kellux magna tajba biżżejjed biex tqatta' l-istess soqfa, u fuq kollox id-dewmien fl-esekuzzjoni ta' dan ix-xogħol. Madankollu ftit li xejn tressqu provi dwar dawn l-allegazzjonijiet. Dwar l-allegazzjoni tad-dewmien irid jingħad biss illi mill-iskrittura ta' l-1 ta' Frar 2005 sa meta fis-17 ta' Marzu 2005 sar iċ-ċertifikat rilaxxjat mill-perit Robert Grech, inkarigat mill-konvenut Cini, biex jistma x-xogħol li laħaq għamel l-attur, wara li allura kien ġia ntemm l-appalt,[9] laħqu għaddew biss xahar u nofs, u għalhekk żgur li ma jistax jingħad illi kien hemm xi dewmien esaġerat. Irid jingħad ukoll illi fil-każ in eżami ma kien ġie stipulat ebda żmien speċifiku meta kellhom jitlestew ix-xogħlijiet miftehma, u lanqas jirriżulta li l-konvenut Cini qatt interpella lill-attur biex ilesti minnufih dawn ix-xogħlijiet, biex ikun ta' l-inqas qegħdu *in mora* . Huwa minnu illi kif tajjeb jikkontendi l-istess konvenut fin-nota ta' l-Osservazzjonijiet tiegħu, fi kwistjonijiet ta' appalt ma jidhirx illi l-kostituzzjoni in mora altrimenti meħtieġa għall-esekuzzjoni ta' obbligazzjonijiet meta ma jkunx ġie stipulat żmien partikolari, hija xi *sine qua non*, imma b'tali interpellazzjoni l-attur ta' l-inqas kien ikun sar jaf illi l-

---

[7] Nerico Borg vs Frank Borg kollez vol. XLVII. i. 366; Philip Mizzi vs Anthony Falzon vol. LXVII. iv. 391; Mario Said et. vs Joseph Pule', vol. LXXXV. iii. 824 .
[8] Carmelo Sacco vs Penza Construction Ltd., Prim'Awla 18.2.2004 .
[9] ara certifikat relattiv a fol. 150 .

konvenut kien qed jippretendi li x-xogħol kellu jitħaffef u jitlesta kemm jista' jkun malajr. Għall-kuntrarju, kif jirriżulta mill-provi, l-attur sar jaf biss li kien ġie tterminat l-appalt meta ġie mġiegħel mill-Pulizija, fuq struzzjonijiet tal-konvenut Cini, sabiex ineħħi l-inġenji tiegħu minn fuq il-post, għaliex il-kuntrattur il-ġdid ried jidħol biex ikompli x-xogħlijiet minfloku.

Kien hemm imbagħad allegazzjoni oħra li l-attur ma kienx kapaċi jtella' l-blokk ta' appartamenti komtemplat għal dan is-sit. Dwar dan issemmiet l-okkażżjoni meta l-attur u l-konvenut Cini kienu marru għand is-soċjeta' Gatt Construction Limited, u saru diskussjonijiet mad-direttur tagħha Mario Gatt dwar il-possibilita' li din tagħmel dan ix-xogħol ta' bini, pero' l-partijiet baqgħu ma ftehmux dwar ir-rati. Mill-provi prodotti f'dan ir-rigward jidher illi l-vera raġuni għaliex kienu saru dawn it-trattattivi kienet illi tiġi introdotta din il-kumpanija biex tagħmel ix-xogħol tal-bini, u mhux biex tidħol minflok l-attur, li kif ġia rajna, qatt ma ndaħal għal dan ix-xogħol.

Jirriżulta għalhekk illi "***r-raġuni tajba***" biex jintemm dan l-appalt unilateralment mill-konvenut Cini, ma ġietx sostanzjata bl-ebda mod minnu. Għaldaqstant l-attur jibqa' intitolat sew għall-pagament tax-xogħol li laħaq għamel kif ukoll għas-somma kontemplata fl-artikolu 1640(2) tal-Kap. 16, kif infatti jippretendi fit-tieni talba tiegħu.

Niġi issa għalhekk għal-likwidazzjoni tal-kumpens dovut lill-attur:

(i) **għax-xoghol kollu li laħaq għamel sakemm intemm l-appalt mogħti lilu**: skond l-istima tal-perit Edward Scerri inkarigat mill-attur għal dan il-fini, l-attur jistħoqlu s-somma ta' Lm2000 għat-twaqqiegħ tal-bini eżistenti, eskluż ix-xogħol għar-rimi tal-materjal.[10] Imma kif korrettement jirrileva l-perit Robert Grech fl-affidavit tiegħu tat-13 ta' Frar 2009,[11] il-partijiet kienu

[10] Dok. ES a fol. 24 .
[11] ara Dok. A a fol. 163 .

ftehmu fuq ir-rati sew għat-twaqqiegħ kif ukoll għar-rimi tal-materjal relattiv permezz ta' l-iskrittura ta' l-1 ta' Frar 2005, u skond l-istess ftehim l-ammont ta' Lm2000 kellu jinkludi dan ix-xogħol kollu.[12] Allura ma jistax ikun li l-attur ikun intitolat jieħu l-istess ammont għat-twaqqieħ biss li laħaq għamel. Hija għalhekk iżjed ta' min joqgħod fuqha l-istima tal-perit Grech, fejn jiffissa l-ammont dovut f'dan ir-rigward għal elf mija u ħamsin lira maltija (Lm1150).[13]

(ii) **Għall-qliegħ li l-attur seta' għamel minn dan l-appalt, li kieku tħalla jesegwih kollu, a tenur ta' l-artikolu 1640(2) tal-kap. 16:**

(a) fir-rigward tax-xogħol ta' twaqqiegħ tal-bini eżistenti, l-attur, wara li jitqies li kien laħaq għamel b'kemm jiswew Lm1150 xogħlijiet (kif ikkalkolati fil-paragrafu precedenti) jiġi li kien ikun għad baqagħlu jitħallas Lm850 li kieku tħalla jwettaq din il-parti ta' l-appalt;

(b) fir-rigward tax-xogħol ta' tħammil, skond il-ftehim tad-29 ta' Jannar 2005, li bih ġew aċċettati r-rati proposti mill-istess attur, dan kien ser jitħallas total ta' Lm29,650.[14]

L-attur ma ressaq ebda provi dwar il-qliegħ li kien ser jagħmel li kieku tħalla jesegwixxi l-appalt kollu li kien ġie mogħti lilu mill-konvenut Cini, imma kif intqal mill-qrati tagħna: "*Meta jkun hemm ksur ta' kuntratt l-obbligat ikun responsabbli għad-danni. Dawn id-danni jistgħu ikunu jew konvenzjonali jew ġudizzjali .. jekk id-danni ma jkunux pre-likwidati, min jitlob id-danni, irid jipprova t-telf li hu realment ikun sofra, u dan peress li d-danni jridu jkunu reali. Id-danni f'dan il-kaz, jigu likwidati mill-Qorti, u ghandhom ikollhom konnessjoni diretta mal-ksur invokat*."[15] Hekk ukoll: "*Fejn il-provi fir-rigward ta' l-ammont tad-danni ma humiex tant lineari jew ben stabiliti jew f'xi każż ta' nuqqas ta' mezzi probatorji, l-ammont*

---

[12] ara Dok. X a fol. 28 .
[13] ara affidavit relattiv a fol. 163 .
[14] ara Dok. Y a fol. 29 u certifikat ta' l-A.I.C Scerri, Dok. ES a fol. 24 .
[15] Jun Lui et noe vs Salomo Ulrich noe. Prim'Awla : 3.10.2002 .

għhandu jiġi ffissat ***ex aequo et bono*** *mill-ġudikant*." [16] Fil-każ in eżami, tenut kont l-ispejjeż involuti sabiex ikunu jistgħu jsiru xogħlijiet simili, jihder illi rata ta' għoxrin fil-mija (20%) ta' l-ammonti involuti, għandha tkun waħda adegwata għal dan il-fini. Għalhekk jiġi li huwa dovut lill-attur f'dan ir-rigward: (a) 20% x Lm850 + 20% x Lm29,650 = Lm170 + Lm5930 = Lm6100.

B'kollox jiġi li huwa dovut lill-attur mil-konvenut Cini:

(i) għax-xogħol ta' twaqqiegħ ta' bini li laħaq ġie mwettaq mill-attur: Lm1150;

(ii) bħala kumpens għall-qliegħ li seta' sar minu kieku tħalla jwettaq l-appalt: Lm6100,

- total għalhekk ta' : Lm7250, jew aħjar illum: sittax-il elf tmien mija tnejn u disgħin euro u ħamsin ċenteżmu (EUR16892.50). Jiġi għalhekk illi l-attur kien altru minn ġustifikat li ma jaċċettax l-elf u ħames mitt lira maltija (Lm1500) offerta lilu mill-konvenut Cini "*għas-saldu*" tal-pretensjonijiet kollha tiegħu.[17]

Għal dawn il-motivi tiddeċidi l-kawża billi:

(a) tastjeni milli tieħu konjizzjoni ta' l-ewwel talba sa fejn tirrigwarda lill-konvenut Said, billi din ġiet ċeduta fil-konfront tiegħu, u tiċħad l-istess talba fil-konfront tal-konvenut Cini, bl-ispejjeż ta' din it-talba għall-attur; u

(b) tilqa' it-tieni talba attriċi u tiddikjara li l-attur għandu dritt jitħallas mill-konvenut Alfred Cini somma flus li tirrappreżenta l-ispejjeż kollha u xogħol li laħaq għamel, kif ukoll somma oħra a tenur ta' l-artikolu 1640 tal-kap. 16, u konsegwentement tordna lill-konvenut Cini sabiex iħallas lill-attur l-ammont ta' sittax-ilelf tmien mija tnejn u disgħin euro u ħamsin ċenteżmu (EUR16892.50), bl-ispejjeż ta' din it-talba kontra l-konvenut Cini.

---

[16] Charles Attard vs Carmela Frendo : Prim'Awla : 31.1.2003 .
[17] Dok. AC 15 a fol. 49 .

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------